

Volume II (2016)

Plutarkhos, Moralia: Kıskançlık ve Nefret Hakkında

Plutarkhos, Moralia: De Invidia et Odio

Çeviren: Fatma AVCU

*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume II: Ocak-Aralık 2016) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni: Plutarkhos, *Moralia: Kıskançlık ve Nefret Hakkında*. Çev. F. Avcu. *Libri* II (2016) 328-337. DOI: 10.20480/lbr.2016017

Geliş Tarihi: 06.04.2016 | Kabul Tarihi: 20.05.2016

Online Yayın Tarihi: 03.06.2016

Editörya: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

ΠΕΡΙ ΦΘΟΝΟΥ ΚΑΙ ΜΙΣΟΥΣ

I. Οὕτω δὴ καὶ δοκεῖ μῆθὲν τοῦ μίσους διαφέρειν ἀλλ' ὁ αὐτὸς εἶναι. [2] Καθόλου μὲν γὰρ ὥσπερ πολυάγκιστρον ἢ κακία τοῖς ἐξηρητημένοις αὐτῆς πάθει κινουμένη δεῦρο κάκεισε πολλὰς πρὸς ἄλληλα συναφὰς καὶ περιπλοκάς ἐνδίδωσι, ταῦτα δ' ὥσπερ νοσήματα συμπαθεῖ ταῖς ἀλλήλων φλεγμοναῖς. [3] Ὁ γὰρ εὐτυχῶν ὁμοίως καὶ τὸν μισοῦντα λυπεῖ καὶ τὸν φθονοῦντα. [4] Διὸ καὶ τὴν εὐνοίαν ἀμφοτέροις νομίζομεν ἀντικεῖσθαι, βούλησιν οὖσαν ἀγαθῶν τοῖς πλησίον, καὶ τὸ μισεῖν τῷ φθονεῖν ταῦτόν εἶναι, ὅτι τὴν ἐναντίαν τῷ φιλεῖν ἔχει προαίρεσιν. [5] Ἐπεὶ δ' οὐχ οὕτω ταῦτόν αἱ ὁμοιότητες ὡς ἕτερον αἱ διαφοραὶ ποιοῦσι, κατὰ ταύτας τὸ ζητούμενον μεταδιώξωμεν, ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀρξάμενοι τῶν παθῶν.

II. Γεννᾶται τοίνυν τὸ μῖσος ἐκ φαντασίας τοῦ ὅτι πονηρὸς ἢ κοινῶς ἢ πρὸς αὐτόν ἐστιν ὁ μισούμενος (καὶ γὰρ ἀδικεῖσθαι δόξαντες αὐτοὶ πεφύκασι μισεῖν καὶ τοὺς ἄλλως ἀδικητικούς ἢ πονηροὺς προβάλλονται καὶ δυσχεραίνουσι). [2] φθονοῦσι δ' ἀπλῶς τοῖς εὖ πράττειν δοκοῦσιν. [3] Ὅθεν ἔοικεν ὁ μὲν φθόνος ἀόριστος εἶναι, καθάπερ ὀφθαλμία πρὸς ἅπαν τὸ λαμπρὸν ἔκταρασόμενος, τὸ δὲ μῖσος ὄρισται, καθ' ὑποκειμένων ἀεὶ τινῶν ἀπεριεῖδόμενον πρὸς αὐτόν¹.

III. Δεύτερον δὲ τὸ μισεῖν γίνεται καὶ πρὸς ἄλογα ζῶα [2] (καὶ γὰρ γαλαῖς καὶ κληθαρίδας ἔνιοι μισοῦσι καὶ φρύνους καὶ ὄφεις. [3] Γερμανικὸς δ' ἀλεκτρυόνος οὔτε φωνὴν οὔτ' ὄψιν ὑπέμεινεν. [4] οἱ δὲ Περσῶν μάγοι τοὺς μῦς ἀπεκτίγγουσιν, ὡς αὐτοὶ τε μισοῦντες καὶ τοῦ θεοῦ δυσχεραίνοντος τὸ ζῶον. [5] ὁμοῦ τι γὰρ πάντες Ἄραβες καὶ Αἰθίοπες μισάττονται). [6] τὸ μέντοι φθονεῖν πρὸς μόνον ἄνθρωπον ἀνθρώπων γίνεται.

KISKANÇLIK VE NEFRET HAKKINDA

*Çeviren Fatma AVCU**

I. Böylelikle (kıskançlığın) şüphesiz nefretten hiç de farklı olmadığı, bilakis aynı şey olduğu düşünülmektedir. [2] Çünkü genellikle üzerinde pek çok kanca bulunan bir ip gibi kötülük de kendisine ilişik olan bu duyguları bir aşağı bir yukarı harekete geçirerek (bunlar da) tıpkı hastalıklarda olduğu gibi birbirlerinin hararetiyle karşılıklı etkileşim halinde bulunurlar. [3] Zira talihli kişi hem nefret edene hem de kıskanana aynı şekilde üzülür. [4] Bu yüzden iyi niyetin her ikisiyle de uyuşturduğunu, yakınındakilere karşı olan dileğin iyilik yapmak olduğunu; nefretin ise sevmenin aleyhinde bir amaca sahip olduğu için kıskanmakla aynı şey olduğunu düşünüyoruz. [5] Mademki; farklı olanların diğerini yaptığı gibi benzer olanlar bunu bu şekilde yapmıyorlar, o zaman bu iki duygunun kökeninden başlayarak bunlara göre arzu edilenin peşinden gidelim.

II. Kuşkusuz nefret, nefret edilen kişinin ya herkese ya da bu kişiye karşı kötülük yaptığı düşüncesinden kaynaklanır. [2] Çünkü kötülük yapmayı düşünenler kendilerini nefret etmeye meylederler. [3] Ayrıca kötülük yapanları veya ahlâkı bozuk kimseleri öne sürerler ve mana bulurlar, iyi davranmaya karar verenlere karşı açıkça kıskançlık beslerler. Bu yüzden kıskançlığın sınırsız olması tamamen parlak ışık karşısında dehşete düşen kişinin göz iltihabından ıstırap çekmesine benzer; nefret ise daima temelinde bulunan kendisine karşı kurulmuş şeylere dayandığı için sınırlara sahiptir.

III. İkinci olarak; bu nefret etme akli başında olmayan hayvanlara karşı dahi oluşur. [2] Zira bazıları çakalları, böcekleri, kaplumbağaları ve yılanları sevmez. [3] Germanicus² da bir horozun ne sesine ne de görüntüsüne katlanabilirdi. [4] Persli Maglar ise hem kendileri sevmediklerinden hem de tanrı tarafından beğenilmeyen hayvanlar oldukları için fareleri öldürmüşlerdir³. [5] Zira aynı zamanda bütün Araplar ve Mısırlılar da fareden tiksiniyorlar. [6] Fakat kıskançlık yalnızca insanla insan arasında meydana gelir.

* Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü, Antalya. fatmaavcu@akdeniz.edu.tr

IV. Ἐν τοῖς θηρίοις φθόνον μὲν οὐκ εἰκὸς ἐγγίνεσθαι πρὸς ἄλληλα [2] (τοῦ γὰρ εὖ πράττειν ἢ κακῶς ἕτερον φαντασίαν οὐ λαμβάνουσιν, οὐδ' ἄπτεται τὸ ἔνδοξον ἢ ἄδοξον αὐτῶν, οἷς ὁ φθόνος ἐκτραχύνεται μάλιστα). [3] μισοῦσι δ' ἄλληλα καὶ ἀπεχθάνονται καὶ πολεμοῦσιν ὥσπερ ἀσπείστους τινὰς πολέμους ἀετοὶ καὶ δράκοντες, κορώναι καὶ γλαῦκες, αἰγιθαλλοὶ καὶ ἀκανθυλλίδες, ὥστε τούτων γέ φασι μηδὲ τὸ αἷμα κίρνασθαι σφαττομένων, ἀλλὰ κἂν μίξης, ἰδίᾳ πάλιν ἀπορρεῖν διακρινόμενον. [4] Εἰκὸς δὲ καὶ τῷ λέοντι πρὸς τὸν ἀλεκτρούνα καὶ τῷ ἐλέφαντι πρὸς τὴν ὕν μῖσος ἰσχυρὸν γεγεννηκέαι τὸν φόβον. [5] ὁ γὰρ δεδίασι, καὶ μισεῖν πεφύκασιν. [6] Ὡστε καὶ ταύτη φαίνεσθαι διαφέροντα τοῦ μίσους τὸν φθόνον, τὸ μὲν δεχομένης τῆς τῶν θηρίων φύσεως τὸν δὲ μὴ δεχομένης.

V. Ἐτι τοίνυν τὸ μὲν φθονεῖν πρὸς οὐδένα γίνεται δικαίως [2] (οὐδεὶς γὰρ ἀδικεῖ τῷ εὐτυχεῖν, ἐπὶ τούτῳ δὲ φθονοῦνται). [3] μισοῦνται δὲ πολλοὶ δικαίως, {ὡς} οὐς ἀξιομισήτους καλοῦμεν, ὥστε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐγκαλοῦμεν, ἂν μὴ φεύγῃ τοὺς τοιούτους μηδὲ βδελύττωνται καὶ δυσχεραίνωσι. [4] Μέγα δὲ τούτου τεκμήριον, ὅτι μισεῖν μὲν πολλοὺς ὁμολογοῦσιν ἔνιοι, φθονεῖν δ' οὐδενὶ λέγουσι. [5] Καὶ γὰρ ἡ μισοπονηρία τῶν ἐπαινουμένων ἐστὶ. [6] καὶ τὸν ἀδελφιδοῦν τοῦ Λυκούργου Χάριλλον, βασιλεύοντα τῆς Σπάρτης ἐπεικὴ δ' ὄντα καὶ πρᾶον, ἐπαινούντων τινῶν ὁ συνάρχων « Καὶ πῶς » ἔφη « χρηστός ἐστὶ Χάριλλος, ὃς οὐδὲ τοῖς πονηροῖς χαλεπός ἐστι; » [7] καὶ τοῦ Θερσίτου ὁ ποιητὴς τὴν μὲν τοῦ σώματος κακίαν πολυμερῶς καὶ περιωδευμένως ἐξεμόρφησε, τὴν δὲ τοῦ ἤθους μοχθηρίαν συντομώτατα καὶ δι' ἑνὸς ἔφρασεν. « Ἐχθιστος δ' Ἀχιλλῆι μάλιστ' ἦν ἡδ' Ὀδυσῆι ». [8] Ὑπερβολὴ γὰρ τις φαυλότητος τὸ τοῖς κρατίστοις ἐχθρὸν εἶναι. [9] {Καὶ} φθονεῖν δ' ἀρνοῦνται. [10] κἂν ἐλέγχωνται, μυρίας σκῆψεις προῖσχονται, ὀργίζεσθαι λέγοντες ἢ φοβεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἢ μισεῖν ἢ ὅ τι ἂν τύχωσιν ἄλλο {τῷ φθόνῳ} τοῦ πάθους ὄνομα περιβάλλοντες καὶ καλύπτοντες ὡς μόνον τοῦτο τῶν τῆς ψυχῆς νοσημάτων ἀπόρρητον.

IV. Hayvanlar arasında bir diğere karşı kıskançlık oluştuğu görülmez. [2] Çünkü ne biri diğere iyi ya da kötü davranma düşüncesine sahiptir ne de kıskançlığın en çok şiddetlendirdiği bu şöhret ve utanç duygusu onları ele geçirir. [3] Fakat tıpkı kartallarla yılanlar, kargalarla baykuşlar, baştankaralarla saka kuşlarının amansız savaşlarında olduğu üzere birbirlerinden nefret ederler, kin beslerler ve düşman olurlar. Öyle ki; boğazları kesildiğinde bile kanlarının karışmadığı, aksine bu kanı karıştırırsan bile tekrardan akarak ayrıldığı söylenir. [4] Dahası aslanın horoza karşı, filin de domuza karşı olan büyük nefreti korkudan oluşmuşa benzer. [5] Çünkü hayvanlar korktukları şeyden nefret etmeye meyillidirler. [6] Dolayısıyla, bu şekilde nefretin kıskançlıktan farklı olduğu aşikârdır ki, bir taraftan hayvanların doğasının nefreti kabul ederken diğer taraftan kıskançlığı kabul etmediği ortaya çıkar.

V. Yine de hiç kuşkusuz kıskançlık hiç kimseye karşı adil bir şekilde oluşmaz. [2] Çünkü kimse şanslı olma konusunda adaletsiz olmaz, bunun için de kıskanılırlar. [3] Diğer yandan nefret edilesi diye adlandırdığımız pek çok insandan haklı bir şekilde nefret edilir. Öyle ki; diğer kişileri böylesi insanlardan kaçınmadıkları, tiksinsenmedikleri ve onlara katlandıkları için suçlarız. [4] Bazılarının pek çok insandan nefret etme konusunda hemfikir oldukları ve hiç kimseyi kıskandıklarını söylememeleri bunun büyük bir kanıtıdır. [5] Çünkü kötülerden nefret etme övülen şeylerdendir. [6] Lykurgos'un yeğeni, Sparta'yı yönetmiş, hoş görülme ve nazik birisi olan Kharillos diğerlerince övüldüğü zaman birlikte yönetimde olduğu kişi şöyle söyler: "*Kharillos hainlere bile sert olmayan sen nasıl iyi bir adam oluyorsun?*"⁴. [7] Homeros da Thersitos'un bedeninin çirkinliğini birçok yönden etraflıca tasvir etmiş ve karakterinin kötülüğünü ise kısaca tek bir cümlede belirtmiştir. "*En çok Akhilleus ve Odysseus'tan nefret ederdin*"⁵. [8] Zira en iyi adamlara karşı nefret duymak aptallığın bir çeşit aşırılığıdır. [9] Bu hususta kıskanmayı da inkâr ederler. [10] Suçlansalar bile ya o kişiye sinirlendiklerini, ya korktuklarını, ya nefret ettiklerini söyleyerek veya hislerinden olan kıskançlık için başka bir isim aldıklarında bunu ruhun marazlarından yalnızca ağza alınmaması gereken bir şey gibi sarıp sarmalayıp ve saklayarak bin bir bahane bulurlardı.

VI. Ἀνάγκη τοίνυν τὰ πάθη ταῦτα τοῖς αὐτοῖς ὡσπερ τὰ φυτὰ καὶ τρέφεσθαι καὶ αὐξεσθαι, διὸ καὶ ἐπιτείνεσθαι⁶ πέφυκεν ἀλλήλοισι. [2] Μισοῦμέν γε μᾶλλον τοὺς μᾶλλον εἰς πονηρίαν ἐπιδιδόντας, φθονοῦσι δὲ μᾶλλον τοῖς μᾶλλον ἐπ' ἀρετῇ προϊέναι δοκοῦσι. [3] Διὸ καὶ Θεμιστοκλῆς ἔτι μειράκιον ὦν οὐδὲν ἔφη πράττειν λαμπρόν· οὐπω γὰρ φθονεῖσθαι. [4] Καθάπερ γὰρ αἱ κανθαρίδες ἐμφύονται μάλιστα τῷ ἀκμάζοντι σίτῳ καὶ τοῖς εὐθαλέσι ρόδοις, οὕτως ὁ φθόνος ἄπτεται μάλιστα τῶν χρηστῶν καὶ αὐξομένων πρὸς ἀρετὴν καὶ δόξαν ἡθῶν καὶ προσώπων. [5] Καὶ τοῦναντίον αὐτὸ πάλιν αἱ μὲν ἄκρατοι πονηρίαὶ συνεπιτείνουσι τὸ μῖσος. [6] Τοὺς γοῦν Σωκράτη συκοφαντήσαντας ὡς εἰς ἔσχατον κακίας ἐληλακότας οὕτως ἐμίσησαν οἱ πολῖται καὶ ἀπεστράφησαν, ὡς μήτε πῦρ αὖτις μὴτ' ἀποκρίνεσθαι πυνθανομένοις, μὴ λουομένοις κοινωεῖν ὕδατος, ἀλλ' ἀναγκάζειν ἐκχεῖν ἐκεῖνο τοὺς παραχύτας ὡς μεμιασμένους, ἕως ἀπήγξαντο μὴ φέροντες τὸ μῖσος. [7] Αἱ δὲ τῶν εὐτυχημάτων ὑπεροχαὶ καὶ λαμπρότητες πολλάκις τὸν φθόνον κατασβεννύουσιν. [8] Οὐ γὰρ εἰκὸς Ἀλεξάνδρῳ τινὰ φθονεῖν οὐδὲ Κύρῳ, κρατήσασσι καὶ γενομένοις κυρίοις ἀπάντων. [9] Ἄλλ' ὡσπερ ὁ ἥλιος, ὦν ἂν ὑπὲρ κορυφῆς γένηται, καταχεόμενος τὸ φῶς ἢ παντάπασι τὴν σκιὰν ἀνεῖλεν ἢ μικρὰν ἐποίησεν, οὕτως πολὺ τῶν εὐτυχημάτων ὕψος λαβόντων καὶ γενομένων κατὰ κεφαλῆς τοῦ φθόνου συστέλλεται καὶ ἀναχωρεῖ καταλαμπόμενος. [10] τὸ μέντοι μῖσος οὐκ ἀνίησιν ἢ τῶν ἐχθρῶν ὑπεροχὴ καὶ δύναμις. [11] Ὁ γοῦν Ἀλέξανδρος φθονοῦντα μὲν οὐδέν' εἶχε, μισοῦντας δὲ πολλούς, ὑφ' ὧν τέλος ἐπιβουλευθεὶς ἀπέθανεν. [12] Ὅμοίως τοίνυν καὶ τὰ δυστυχήματα τοὺς μὲν φθονοῦντας παύει τὰς δ' αὐτῶν ἐχθρας οὐκ ἀναιρεῖ. [13] Μισοῦσι γὰρ καὶ ταπεινοὺς τοὺς ἐχθροὺς γενομένους, φθονεῖ δ' οὐδεὶς τῷ δυστυχοῦντι, ἀλλὰ καὶ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τινος τῶν καθ' ἡμᾶς σοφιστῶν, ὅτι ἡδισθ' οἱ φθονοῦντες ἐλεοῦσιν, ἀληθές ἐστιν. [14] Ὡστε καὶ ταύτη μεγάλην εἶναι τῶν παθῶν διαφορὰν, ὡς τὸ μὲν μῖσος οὐτ' εὐτυχοῦντων οὐτε δυστυχοῦντων ἀφίστασθαι πέφυκεν, ὁ δὲ φθόνος πρὸς τὴν ἀμφοῖν ὑπερβολὴν ἀπαγορεύει.

VI. Bu yüzden tıpkı bitkiler gibi bu duygular da gelişip serpilme için birbirleriyle birlikte yeşerdikleri yerden büyümeye ve gelişmeye zorunludurlar. [2] Gerçekten de kötülüğe daha çok şey ekleyenlerden daha da çok nefret ediyoruz; diğer yandan ise erdem için daha çok göz önünde olmaya karar verenlere karşı kıskançlık duyuyorlar. [3] Bu nedenle Themistokles de delikanlıyken henüz kıskanılmadığı için göze çarpan bir şey yapmadığını söylemiştir. [4] Zira tıpkı böceklerin en çok olgunlaşmış mahsulde ve çiçek açmış güllerde ortaya çıkmaları gibi kıskançlık da en çok şöhret ve erdemde yükselmiş iyi karakterler ve kişilerle bağlantılıdır. [5] Bunun tersine saf bir şekilde kötü olanlar nefreti şiddetle desteklerler. [6] Elbette vatandaşlar da, kötülüğün sınırlarına ulaşmış kişiler kadar Sokrates'i asılsızca suçlayanlardan o kadar nefret ettiler ki, ne onlara yakacak ateş verdiler ne sorularına cevap verdiler ne de aynı suda yıkandılar, tersine bunlar nefreti kaldıramayıp intihar edene kadar hamama su taşıyanları kirliymiş gibi ona su dökmeye zorlayacak denli sırt çevirdiler. [7] Başarıların göze çarpan kısımları ve parlaklıkları sık sık kıskançlığı söndürür. [8] Çünkü dünyanın efendileri ve güçlülere oldukları zaman bir kimsenin ne İskender'i ne de Kyros'u kıskandığı görülmüştür. [9] Aksine, tıpkı güneşin bir adamın kafasının üzerindeyken ışığını yayarak ya adamın gölgesini tamamen yok etmesi ya da küçültmesi gibi, elde edilen ve tepeden tırnağa oluşan başarıların doruk noktası da kıskançlığı azaltır ve etrafa ışık saçarak uzaklaştırır. [10] Aslında düşmanların üstünlüğü ve gücü nefreti azaltmaz. [11] En azından İskender'in kendisini kıskanan kişilerden ziyade kendisinden nefret eden daha çok kişi vardı ve sonunda onlar tarafından komplo kurularak öldürüldü. [12] Benzer şekilde; kuşkusuz talihsizlikler ise kıskananları durdururken nefret edenleri ortadan kaldırmaz. [13] Zira hiç kimse talihsizliğe kıskançlık duymazken (insanlar) kendilerinden daha aşağı olan düşmanlarından bile nefret ederler, bilakis zamanımızın sofistlerinden birisi tarafından söylenmiş şu cümle doğrudur: *"Kıskanç insanların en çok da birine acımadan keyif aldığı açıktır."* [14] Öyle ki; bu duygular arasında büyük fark vardır; nefret etmek ne talihten ne de talihsizlikten ayrılmaya meyletmezken, kıskançlık ise ikisinden birinin ölçüyü aşması karşısında yorgun düşer.

VII. Ἔτι τοίνυν μάλλον ἢ οὕτως ἀπὸ τῶν ἐναντίων τὸ αὐτὸ σκοπῶμεν. [2] Λύουσι γὰρ ἔχθρας καὶ μίσος ἢ πεισθέντες μηδὲν ἀδικεῖσθαι ἢ δόξαν ὡς χρηστῶν, οὐς ἐμίσουν ὡς πονηροῦς, λαβόντες ἢ τρίτον εὖ παθόντες. [3] « ἢ γὰρ τελευταία χάρις », ὡς Θουκυδίδης φησί, « Κἂν ἐλάττων ἦ, καιρὸν ἔχουσα δύναται μείζον ἐγκλημα λῦσαι. » [4] Τούτων δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐ λύει τὸν φθόνον [5] (πεπεισμένοι γὰρ ἐξ ἀρχῆς μηδὲν ἀδικεῖσθαι φθονοῦσι), τὰ δὲ λοιπὰ καὶ παροξύνει. [6] τοῖς τε γὰρ δοκοῦσι χρηστοῖς βασκαίνουσι μάλλον ὡς δὴ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τὴν ἀρετὴν ἔχουσι, κἂν εὖ πάσχωσιν ὑπὸ τῶν εὐτυχούντων, ἀνιῶνται φθονοῦντες αὐτοῖς καὶ τῆς προαιρέσεως καὶ τῆς δυνάμεως. [7] τὸ μὲν γὰρ ἀρετῆς ἐστὶ τὸ δ' εὐτυχίας, ἀγαθὰ δ' ἀμφότερα. [8] Διὸ παντελῶς ἕτερόν ἐστι τοῦ μίσους πάθος ὁ φθόνος, εἰ, δι' ὧν ἐκεῖνο πρᾶνεται, τοῦτο λυπεῖται καὶ παροξύνεται.

VIII. Ἦδη τοίνυν καὶ τὴν προαίρεσιν αὐτὴν ἐκατέρου πάθους σκοπῶμεν. [2] Ἔστι δὲ μισοῦντος μὲν προαίρεσις κακῶς ποιῆσαι κατὰ δύναμιν [3] (οὕτως ὀρίζονται, διάθεσιν τινα καὶ προαίρεσιν ἐπιτηρητικὴν τοῦ κακῶς ποιῆσαι), [4] τῷ φθόνῳ δὲ τοῦτο γοῦν ἄπεστι. Πολλοὺς γὰρ οἱ φθονοῦντες τῶν συνήθων καὶ οἰκείων ἀπολέσθαι μὲν οὐκ ἂν ἐθέλοιεν οὐδὲ δυστυχεῖν, βαρύνονται δ' εὐτυχοῦντας. [5] καὶ κολοῦουσι μὲν, εἰ δύνανται, τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ λαμπρότητα, συμφορὰς δ' ἀνηκέστους οὐκ ἂν προσβάλουεν, ἀλλ' ὥσπερ οἰκίας ὑπερεχούσης τὸ ἐπισκοτοῦν αὐτοῖς καθελόντες ἀρκοῦνται.

VII. Yine de bu aynı şeyi aksi yönde inceleyelim. [2] Zira nefreti ve düşmanlığı ya hiçbir adaletsizliğe uğramayacağına ikna olanlar ya (öncesinde) kötüler olarak nefret ettikleri şeyleri yararlı şeylermiş gibi bir düşünmeye kapılanlar ya da üçüncü olarak başlarına iyi bir şey gelenler bırakırlar. [3] Thukydides'in dediği gibi " *çünkü uygun bir şekilde sunulduğunda son fayda, daha küçük olsa da daha büyük bir zararı temizleyebilir*"⁷. [4] Şimdi bu durumlardan ilki kıskançlığı yok etmez. [5] Çünkü başlangıçtan beri hiçbir adaletsizliğe uğramadığını düşünenler dahi kıskanırlar, geri kalan şeyler de kıskançlığı arttırır. [6] Faydalı şeylere karar verenleri en büyük iyilik olarak erdeme sahip olanlar kadar çok kıskanırlar, başarılı olanlar sayesinde iyi durumda olsalar dahi hem ün hem de güç bakımından onları kıskanarak acı çekerler. [7] Biri erdemden diğeri talihten ileri gelir fakat her ikisi de iyidir. [8] Bu nedenle kıskançlık duygusu kesin bir biçimde nefretten farklıdır, eğer biri yatışırsa diğeri acı verir ve şiddetlenir.

VIII. O halde şimdi, bu iki duygudan her birinin anlamını inceleyelim. [2] Nefret edenin niyeti elinden geldiğince kötülük yapmaktır. [3] Bu şekilde, nefretin doğası ve niyeti kötülük yapmanın fırsatını kollayan olarak tanımlanır. [4] Kıskançlıkta ise en azından bu durum yoktur, çünkü kıskanç insanlar yakın dostlarından ve eşrafından pek çoklarının ne ölmelerini ne de talihsiz olmalarını isterler ama talihli olduklarından dolayı da acı çekerler. [5] Eğer ellerinden geliyorsa, onların ününü ve şöhretini azaltsalar da diğeryandan ölümcül felaketlere sürüklemeyizler, aksine onca görkemli yapılmış evin karartısını onlar için aşağı çekerek memnun kalırlar.

Notlar

¹ προσώπων.

² Norvin 1968, 156 str. 26-27: “καὶ ὁ Τιβερίον ἀδελφιδοῦς ἄρκτους θηρῶν καὶ λέοντας ὁμῶς ἀλεκτρυόνα οὐδὲ ἰδεῖν ἠδύνατο”.

³ Bidez – Cumont 1938, 75 dn. 11. Agricola bk. De Jong 1997, 341 ve dn. 75.

⁴ Plut. Lyc. V. 5.

⁵ Hom. *Il.* II. 220.

⁶ ἐπιγίνεσθαι.

⁷ Thuk. I. 42. 3.

BİBLİYOGRAFYA

Antik Kaynaklar

- Hom. *İl.* (= Homeros, *Ilias*).
Kullanılan Metin ve Çeviri: Homeros, *İlyada*. Çev. A. Erhat – A. Kadir. İstanbul 2013²⁷.
- Plut. *Lyc.* (= Plutarkhos, *Lykurgos*)
Kullanılan Metin ve Çeviri: *Plutarch's Lives*. Trans. B. Perrin. London 1914.
- Thyk. (= Thukydides)
Kullanılan Metin ve Çeviri: Thucydides, *History of the Peloponnesian War*, vol. I. Trans. C. F. Smith. Cambridge, Massachusetts - London 1919. (The Loeb Classical Library).
- Modern Literatür**
- Bidez – Cumont 1938 J. Bidez – F. Cumont, *Les Mages Hellénisés. Zoroastre Ostanés et Hystaspe d'après La Tradition Grecque*, Tome II. Paris 1938.
- De Jong 1997 A. De Jong, *Traditions of the Magi, Zoroastrianism in Greek and Latin Literature*. Leiden, New York - Köln 1997.
- Norvin 1968 W. Norvin, *Olympiodori Philosophi in Platonis Phaedonem Commentaria*. Hildesheim 1968.